

Translating Georges Simenon from the archives to the museum.

The challenges of visibility and accessibility of
literary and translation heritage in the digital age.

Elisabet Carbó-Catalan, Maud Gonne & Céline Letawe
(ULiège, CIRTI)

11th EST Congress | 30 June-3 July 2025

Introduction

Process of “translating” archivistic artefacts into a museum.

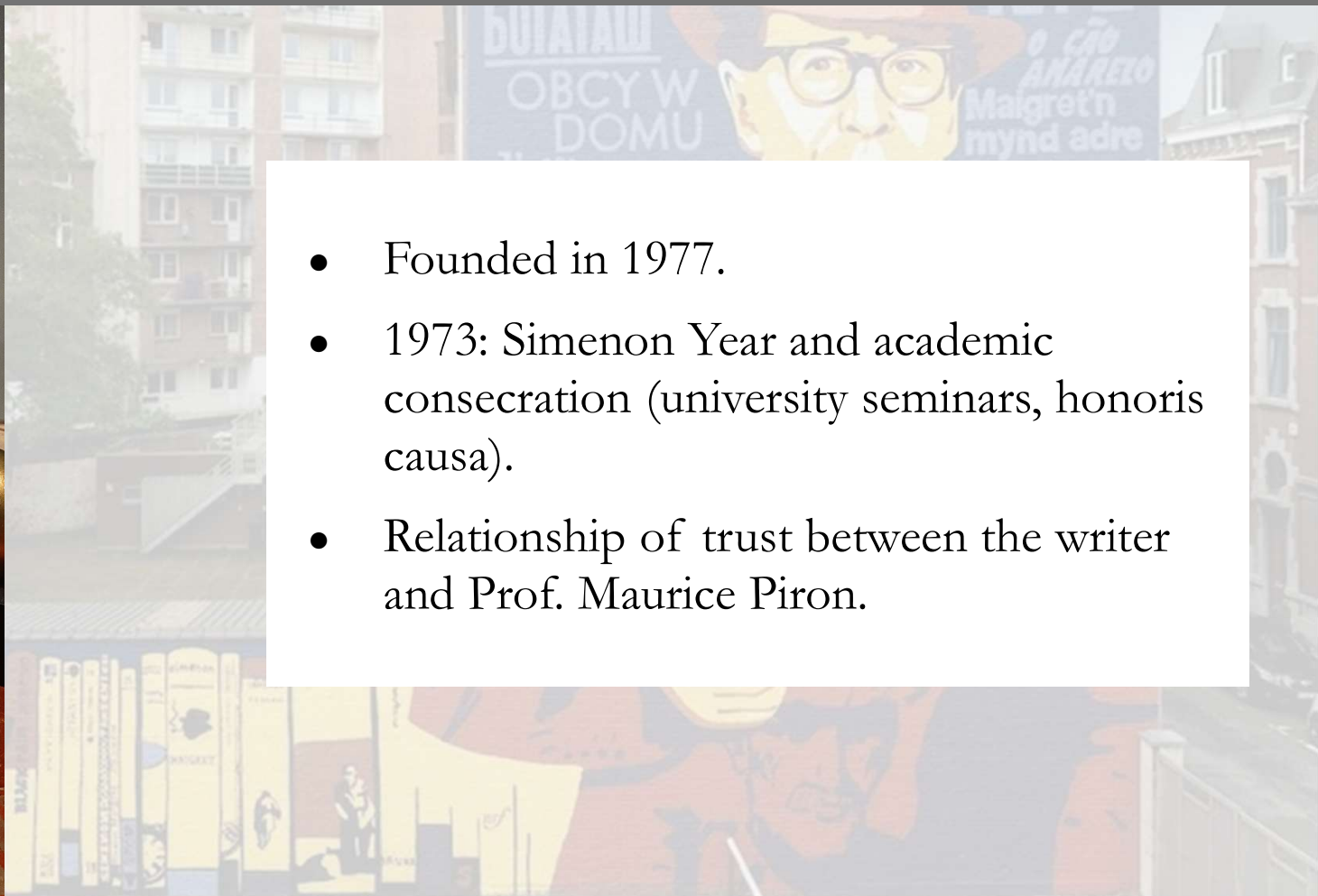
“par traduction, on entend l’ensemble des négociations, des intrigues, des actes de persuasion [...] grâce à quoi un acteur [...] se permet [...] de parler ou d’agir au nom d’un autre acteur” (Callon/Latour 2006: 12-13)

1. The past: the constitution of an archive

The Fonds Simenon: origins

- Founded in 1977.
- 1973: Simenon Year and academic consecration (university seminars, honoris causa).
- Relationship of trust between the writer and Prof. Maurice Piron.

The Fonds Simenon: contents

- Furniture and personal items.
- Graphic works and photographs.
- Manuscripts.
- Letters (with translators, editors, readers...).
- Press clippings.
- Editions (both in French and in other languages).

Translation in the Fonds Simenon

- More than 5000 translations in around 60 languages.
- Updates of contents thanks to clause in contracts with editors.
- Simenon as an archivist of the self: desire to make translations visible.
- « [...] to the archive as a **process** » (Ketelaar 2006: 187)

2. The present: the SITRAD project and its institutional challenges

The SITRAD project

Goals: To create a **database of Simenon's translated works** that will allow to analyse the interplay

- 1) between translations in different languages
- 2) between book translations and audiovisual translations
- 3) between individual and collective actors involved

Fonds Simenon as a source for a sociology of translations, a sociology of translators, and a sociology of translating. (Cordingley 2021: 15)

The (intended) outputs

a) Academic audience:

Articles, books, conferences, user-friendly database

b) General audience:

(Historical) interest of non-specialists for Georges Simenon

The institutional challenges

Interviews with the Fonds' curator (Laurent Demoulin) and the Fonds' director (Benoît Denis).

- Clear division between the scientific and the public/economic dimensions
- Simenon "brand"

Challenge: how can we make translation and translators more visible in this context?

3. The future : the possibility of the data mural

Animating the Fonds Simenon

“The archive [...] as a space that is located on the border between forgetting and remembering; its materials are preserved in a state of latency, in a space of intermediary storage.” (Assmann 2008: 103).

Impossibility to modify the conditions of display and access to the archives

Possibility to modify the way knowledge built on that source is disseminated

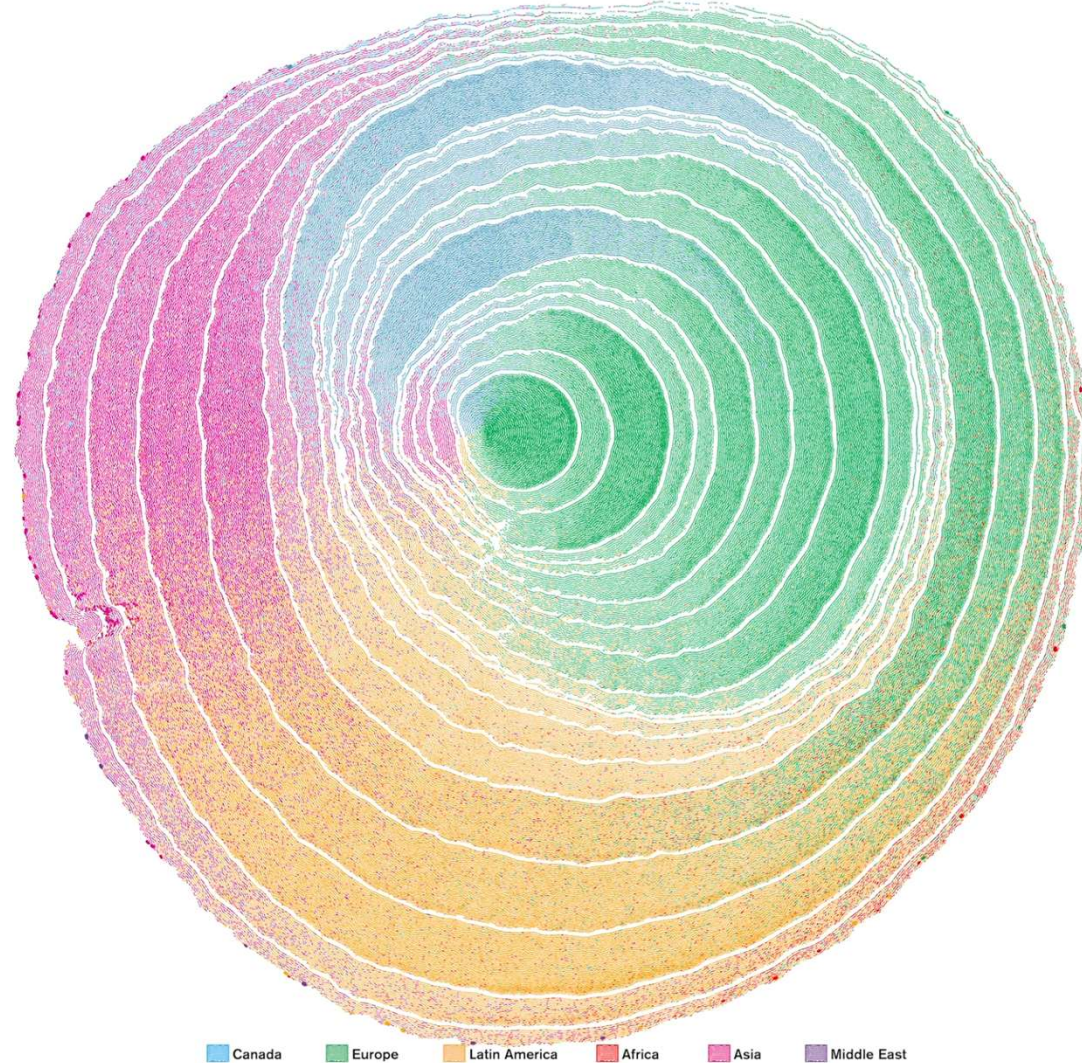
Animating the Fonds Simenon

Using Digital Humanities for scientific communication purposes:

- New metaphors
- Direct visualisations (Manovich 2011)
- Data mural

2010-2015

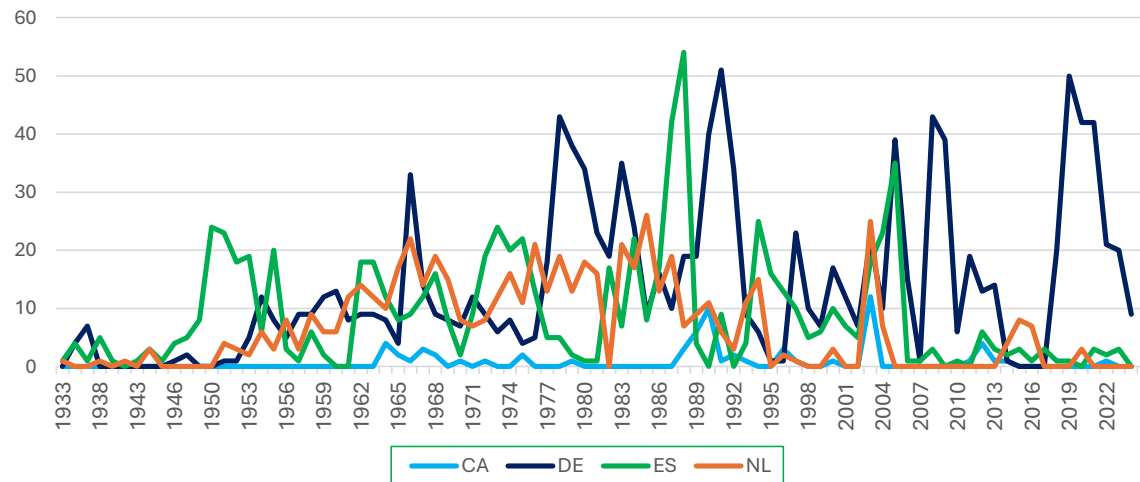
China 145,000
 India 121,500
 Cuba 89,200
 Venezuela 61,000
 Bhutan 53,500
 Zaire 40,100
 Serbia 34,300
 Congo 32,100
 Marshall Islands 27,200
 Libya 24,200
 Iran 24,200
 Togo 23,700
 El Salvador 22,500
 Pakistan 20,300
 United Arab Emirates 20,000
 Vietnam 19,000
 Montenegro 16,100
 Saudi Arabia 14,100
 Syria 12,800
 Afghanistan 12,400
 Gambia 11,300
 Brazil 10,300
 Zambia 10,200
 Cape Verde 10,100
 Northern Mariana Islands 9,400
 Haiti 9,100
 Hong Kong 9,000
 Iraq 8,600
 Cyprus 8,000
 Nigeria 8,000
 Ethiopia 7,100
 Kuwait 6,000
 United Kingdom 5,900
 Guatemala 5,700
 Philippines 5,500
 Bangladesh 4,800
 Yemen Arab Republic (North) 4,600
 Eritrea 4,500
 Nepal 4,500
 France 4,300
 Grenada 3,600
 Albania 3,600
 Guinea 3,500
 U.S. Virgin Islands 3,500
 Guyana/British Guiana 3,100
 Asia 3,100
 Bulgaria 3,000
 Dominican Republic 2,800
 Burma (Myanmar) 2,500
 Bahamas 2,300
 Lebanon 2,300
 Romania 2,200
 Kenya 2,200
 Azores 2,000
 American Samoa 1,900
 Paraguay 1,900
 Byelorussia 1,800
 Moldavia 1,800
 Norway 1,800

Canada Europe Latin America Africa Asia Middle East

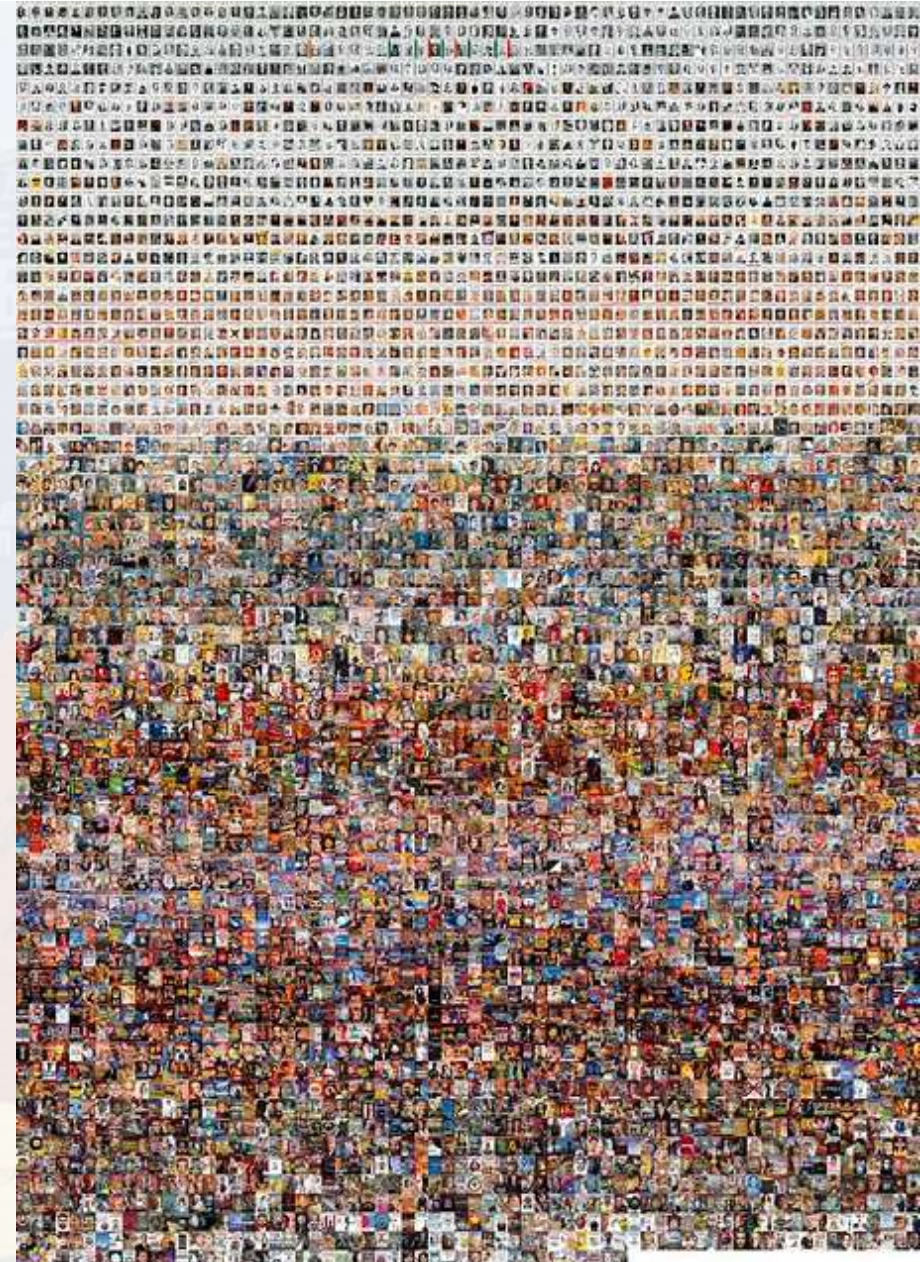
P. Cruz, J. Wihbey, A. Ghael, F. Shibuya and S. Costa (2019). Dendrochronology of U.S. immigration, Information Design Journal, 25(1), 6 – 20.

Georges Simenon in translation

Left: Carbó-Catalan, Gonne, Letawe (forth).

Right: *Mapping Time*. Jeremy Douglass and Lev Manovich, 2009.

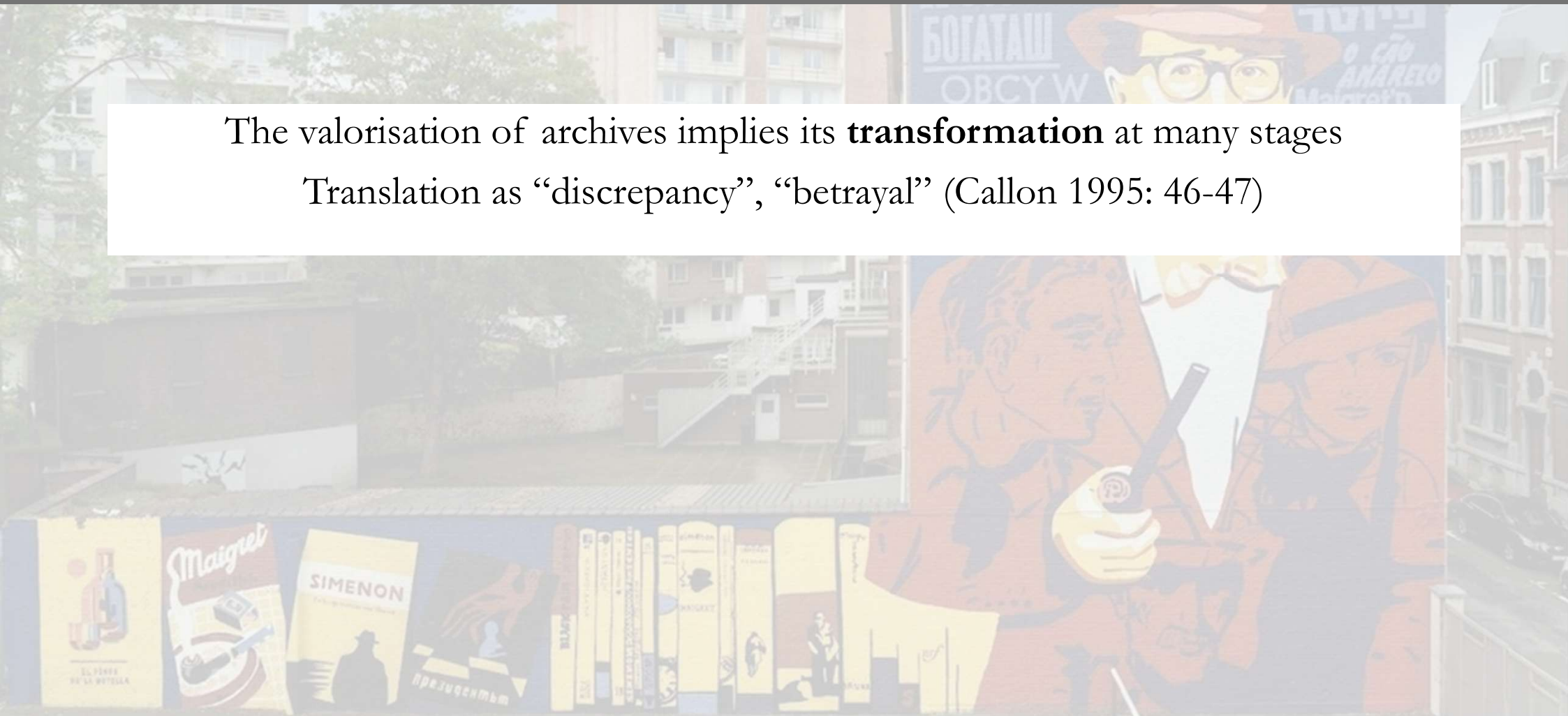

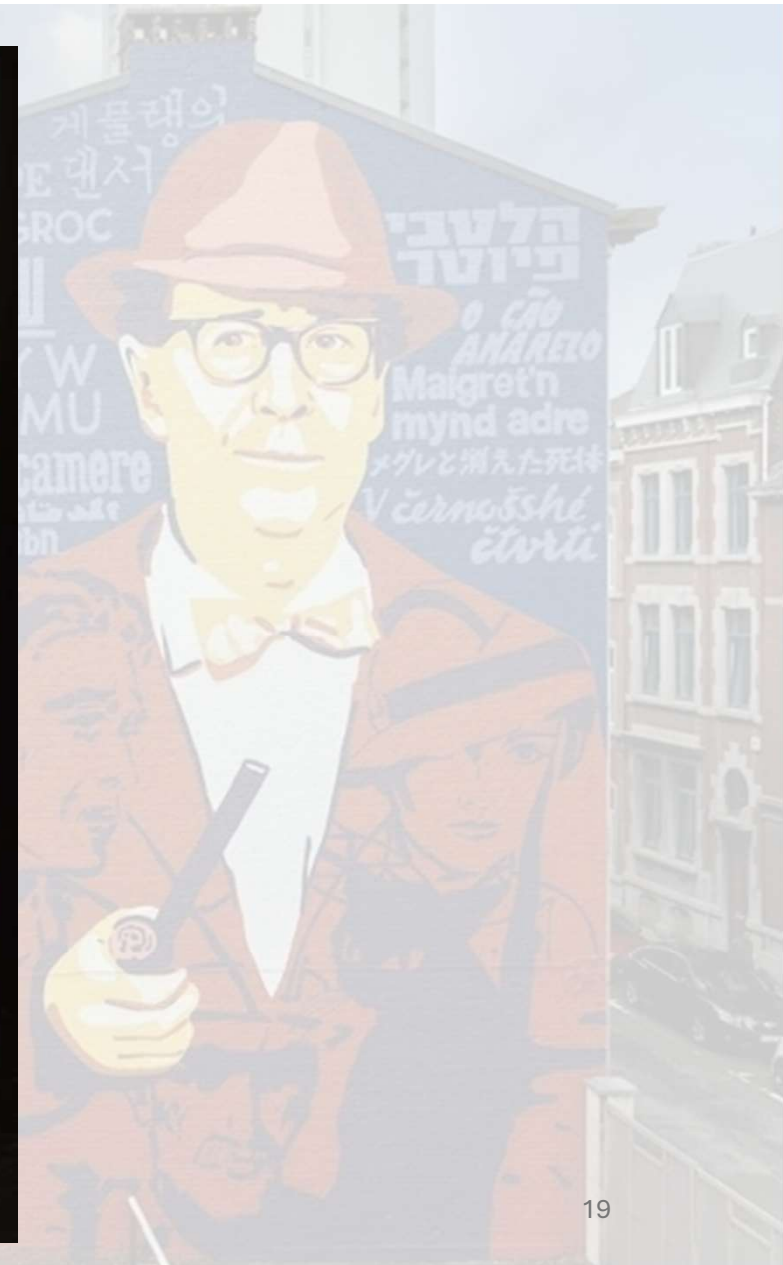
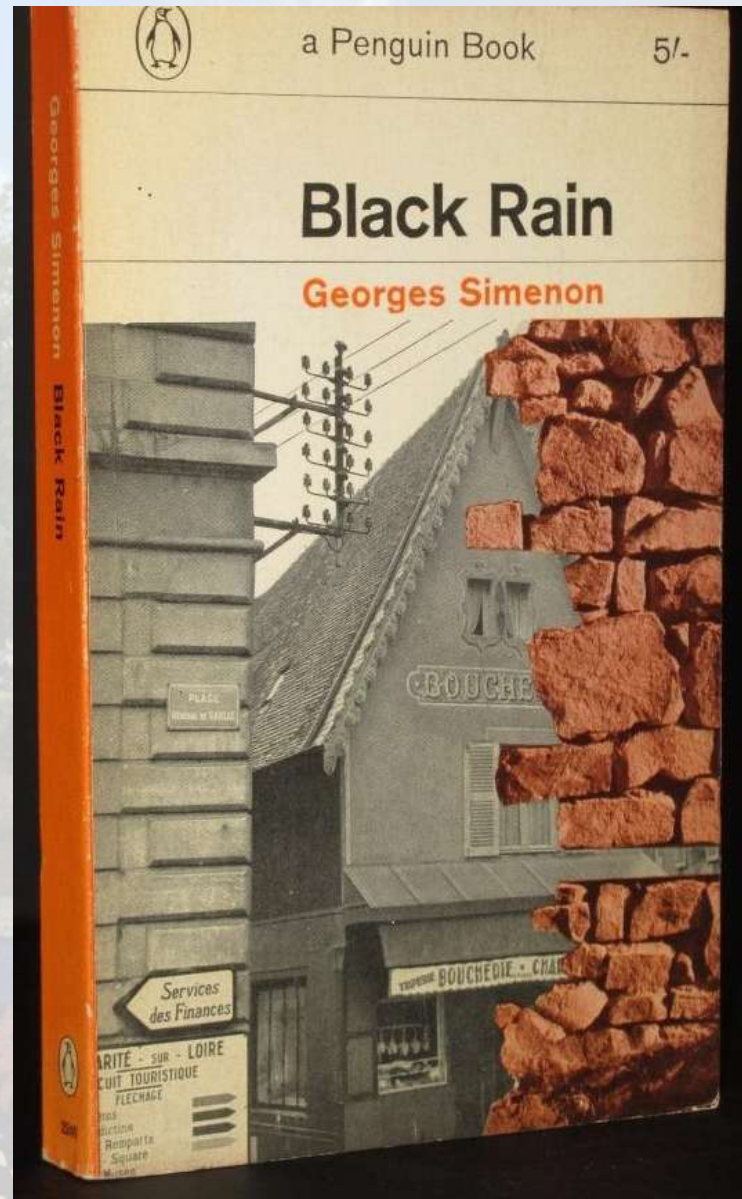

Data mural by Emily and Rahul Bhargava in collaboration with the non-profit Groundwork Somerville (Massachusetts).

Conclusion

The valorisation of archives implies its **transformation** at many stages
Translation as “discrepancy”, “betrayal” (Callon 1995: 46-47)

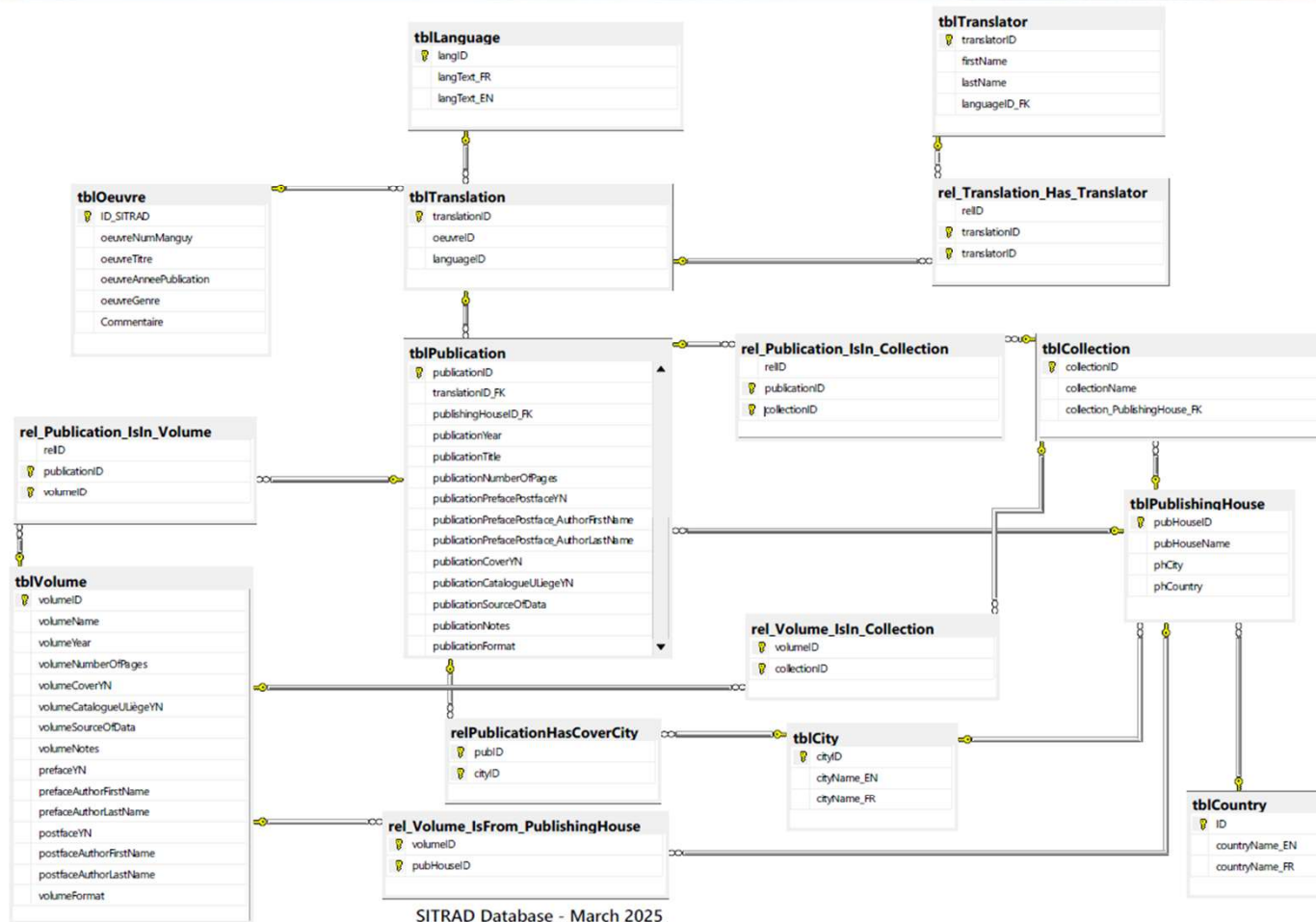

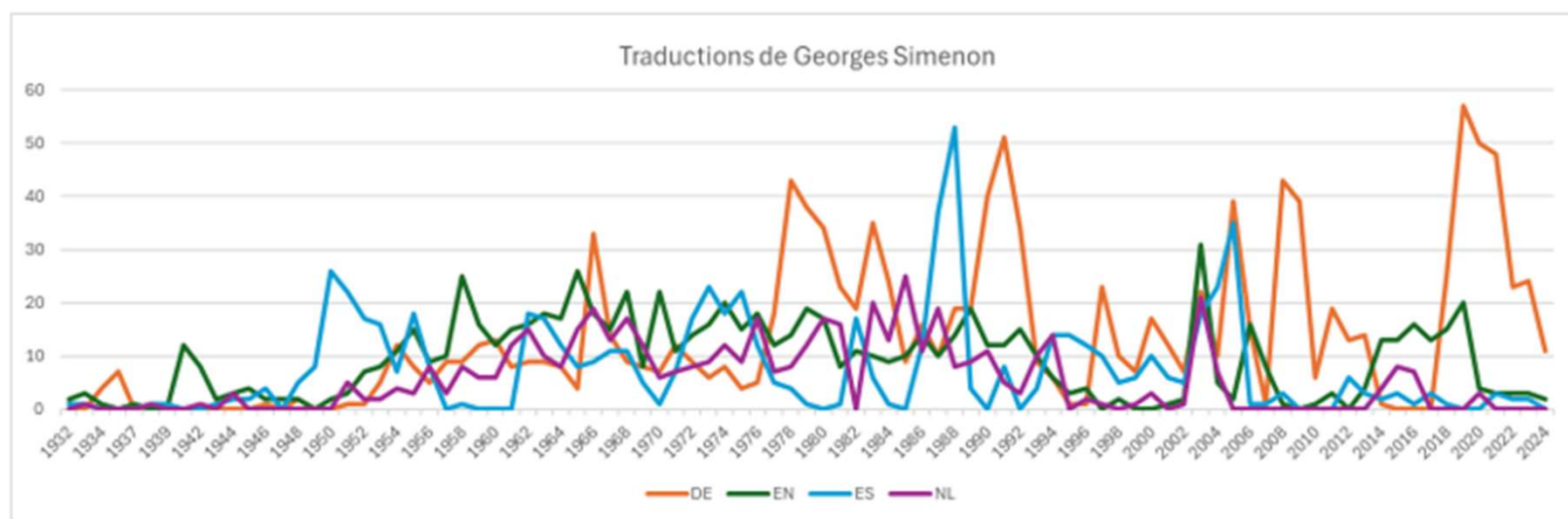

© RTBF – Martial Giot / John Simenon (à droite) découvre les nouveaux locaux du Fonds Simenon en compagnie de Benoît Denis, le directeur du Centre d'études Georges Simenon, et de Laurent Demoulin, le conservateur du fonds

NL	5	De onbekende wreker	Pietr-le-Letton	Utrecht	Pays-Bas	1938	A. W.	99		99	Nellie	Markies-Broese van Groenou		170	0		0		0	
NL	7	Een misdaad in Holland	Un crime en Holl	La Haye	Pays-Bas	1942	Parel	1	Holland	99	Titia	Kool		256	0		0		0	
NL	10	Om een mensenleven	La Tête d'un hom	Bruxelles	Belgiq	1944	ESPES	0		1	Pierre	Dubois		195	0		0		1	
NL	16	De familie Peeters	Chez les Flaman	Bruxelles	Belgiq	1944	ESPES	99		99	A.L.A.	Borst		206	0		0		1	
NL	18	Haven in den mist	Le Port des brum	Bruxelles	Belgiq	1944	ESPES	0		2	Pierre	Dubois		193	0		0		1	
NL	244	Place de la Concorde :	Maigret et son m	Utrecht	Pays-Bas	1951	A. W.	1	Het	1	Jan Frits	Kliphuis		238	0		0		1	
NL	232	Maigret in New-York	Maigret à New Yo	Utrecht	Pays-Bas	1951	A. W.	1	Het	1	Dick	Bruna		238	0		0		1	
NL	245	Maigret op vakantie	Les vacances de	Utrecht	Pays-Bas	1951	A. W.	1	Het	1	M. A.	Laan		228	0		0		1	
NL	245	Maigret op vakantie	Les vacances de	Utrecht	Pays-Bas	1951	A. W.	1	Het	1	M. A.	Laan		228	0		0		0	
NL	255	Maigret en het weeuwjtje	Maigret et la vieil	Utrecht	Pays-Bas	1951	A. W.	1	Het	1	Jan Frits	Kliphuis		223	0		0		1	
NL	243	Chez Maigret	La Première Enq	Utrecht	Pays-Bas	1952	A. W.	1	Het	1	Dick	Bruna		227	0		0		1	
NL	246	Het bloedspoor in de	La neige était sal	Utrecht	Pays-Bas	1952	A. W.	0		1	Maurits	Mok		244	0		0		1	
NL	251	Mijn vriend Maigret	Mon ami Maigret	Utrecht	Pays-Bas	1953	A. W.	1	Het	1	Jack	Kroner		213	0		0		1	
NL	279	Maigret zoekt een dode	Maigret et la Grar	Utrecht	Pays-Bas	1953	A. W.	1	Het	1	Herman	nbach		239	0		0		1	
NL	245	Maigret op vakantie	Les vacances de	Utrecht	Pays-Bas	1954	A. W.	1	Balken-	99	M. A.	Laan		228	0		0		0	
NL	255	Maigret en het weeuwjtje	Maigret et la vieil	Utrecht	Pays-Bas	1954	A. W.	1	Balken-	99				223	0		0		0	
NL	277	Maigret op kamers	Maigret en meub	Hasselt	Belgiq	1954	Heidela	99		99	Margot	Bakker		195	0		0		0	
NL	283	Het pistool van Maigret	Le Revolver de M	Utrecht	Pays-Bas	1954	A. W.	1	Het	1	Alida Tal	Romijn-Klijnsma		222	0		0		1	
NL	256	De vriendin van	L'Amie de Madan	Utrecht	Pays-Bas	1955	A. W.	1	Het	1	Jan	Arends		211	0		0		1	
NL	256	De vriendin van	L'Amie de Madan	Hasselt	Belgiq	1955	Heidela	0		1	Jan	Arends		223	0		0		1	
NL	276	Maigret op Montmartre	Maigret au Picrat	Utrecht	Pays-Bas	1955	A. W.	1	Zwarte	11	2	Halbo	Kool		184	0		0		1
NL	268	De groene luiken	Les Volets verts	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	0		1	Halbo	Kool		208	0		0		1	
NL	253	Maigret in het wilde	Maigret chez le c	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	62	2	Veronic	Uurbanus-Harbrink Numan		192	0		0		1
NL	270	De memoires van	Les Mémoires de	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	64	2	Halbo	Kool		192	0		0		1
NL	277	Maigret op kamers	Maigret en meub	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	37	2	Margot	Bakker		192	0		0		1
NL	284	De gebroeders Rico	Les Frères Rico	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	0		1	Halbo	Kool		221	0		0		1	
NL	285	Maigret en de gele	Maigret et l'homr	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	63	2	Halbo	Kool		192	0		0		1
NL	297	Maigret en de	Maigret à l'école	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	38	2	Herman	nbach		192	0		0		1
NL	312	Maigret en de minister	Maigret chez le rr	Utrecht	Pays-Bas	1956	A. W.	1	Zwarte	39	2	Herman	nbach		184	0		0		1

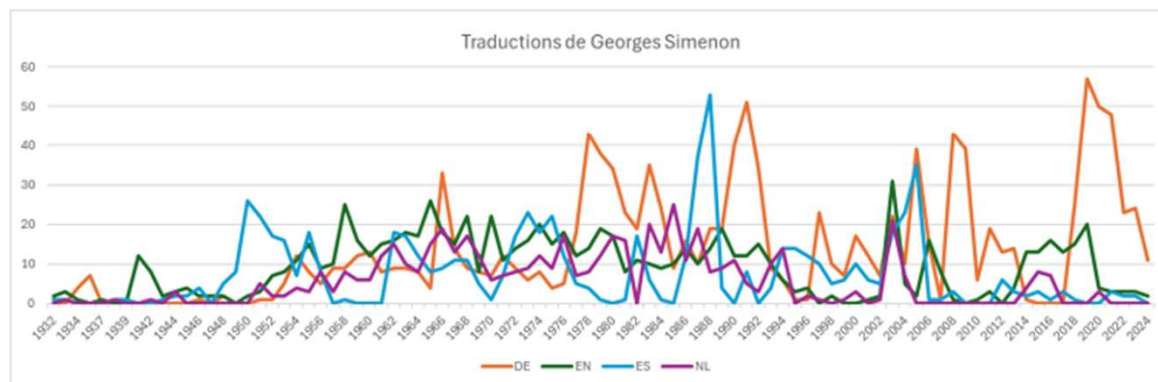

Fig. 1. De vertalingen van Simenons werk in het Duits, Engels, Spaans en Nederlands (1932-2024)

Uit de bovenstaande grafiek die gebaseerd is op de gegevens van de SITRAD-database² valt inderdaad af te leiden dat Simenon pas relatief laat systematisch in het Nederlands werd vertaald en dat in het Duits, Engels en Spaans al sneller pieken in het aantal vertalingen kunnen worden opgemerkt. Bovendien torenen deze pieken ver boven het hoogste aantal Nederlandse vertalingen per jaar uit. Toch schuwt Dubois de overdrijving niet wanneer hij beweert dat men pas na achttien of twintig talen is begonnen met Simenon ook in het Nederlands te vertalen. Er waren in feite een tiental talen ontzettend vroeg bij om Simenons werk te beginnen vertalen, met name het Noors, Portugees, Engels, Italiaans, Deens, Spaans, Tsjechisch, Pools én ook het Nederlands. In al deze talen verscheen een eerste Simenonvertaling nog voor het einde van 1933 (Wenger 2016). De eerste Nederlandse vertaling verscheen meer bepaald in 1933, gevolgd door een tweede in 1938. Beide vertalingen werden gepubliceerd door de Utrechtse uitgeverij A.W. Bruna.

Becoming a lieu de mémoire

“The archive” Nora (1984/1996: 14) writes, “is a purely material site that becomes a lieu de mémoire **only if imagination invests it with a symbolic aura.**” [...] The [...] translation archives [...] are all potential lieux de mémoire in Nora’s sense; **these material archives await the attention of translation researchers, when they will be invested with symbolic value.**

(Cordingley 2021: 14)